SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 3174

Warszawa, 30 lipca 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o ochronie przyrody.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Bartosza Romowicza.

(-) Agnieszka Buczyńska; (-) Adam Gomoła; (-) Piotr Górnikiewicz; (-) Michał Gramatyka; (-) Bożenna Hołownia; (-) Szymon Hołownia; (-) Adam Luboński; (-) Maja Ewa Nowak; (-) Łukasz Osmalak; (-) Bartosz Romowicz; (-) Ewa Schädler; (-) Piotr Paweł Strach; (-) Paweł Śliz; (-) Wioleta Tomczak; (-) Kamil Wnuk.

Projekt

U S T A W A

z dnia … 2026 r.

o zmianie ustawy o ochronie przyrody

Art. 1. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13, 426, 737 i 912) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 126:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez:

1) żubry;

2) wilki;

3) rysie;

4) niedźwiedzie;

5) bobry.

2. Odpowiedzialność, o której mowa w ust. 1, obejmuje poniesione straty oraz utracone korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono, w tym utracone korzyści wynikające z ograniczenia albo utraty możliwości prowadzenia działalności gospodarczej.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Właściciele lub posiadacze mienia mogą współdziałać z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, a na obszarze parku narodowego - z dyrektorem tego parku, w zakresie sposobów zabezpieczania mienia przed szkodami powodowanymi przez zwierzęta, o których mowa w ust. 1.”,

c) w ust. 6 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„6. Odszkodowanie za szkody, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje:”,

d) w ust. 11 wyrazy „oceny rzeczywistej szkody” zastępuje się wyrazami „oceny szkody i utraconych korzyści”;

2) po art. 126 dodaje się art. 126a w brzmieniu:

„Art. 126a. 1. Skarb Państwa odpowiada za szkodę wyrządzoną niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem organów ochrony przyrody przy wykonywaniu zadań w zakresie ochrony, monitorowania i zarządzania populacjami zwierząt, o których mowa w art. 126 ust. 1, oraz zapobiegania szkodom powodowanym przez te zwierzęta.

2. Odpowiedzialność powstaje, jeżeli szkoda wynikła z niewykonania albo nienależytego wykonania przez organ obowiązku wynikającego z niniejszej ustawy.

3. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ulega wyłączeniu albo odpowiedniemu zmniejszeniu, jeżeli poszkodowany, mimo istnienia takiej możliwości, nie podjął uzasadnionych działań zmierzających do zapobieżenia szkodzie albo zmniejszenia jej rozmiarów.

4. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym artykule stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.”.

Art. 2. 1. Do szkód wyrządzonych przez zwierzęta, o których mowa w art. 126 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do spraw o ustalenie i wypłatę odszkodowania wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

3. Odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 126a ustawy zmienianej w art. 1 obejmuje szkody będące następstwem działań albo zaniechań organów ochrony przyrody, które nastąpiły po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 3. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 126 ust. 11 ustawy zmienianej w art. 1 tracą moc z dniem wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 126 ust. 11 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie później niż po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt realizuje trzy cele.

Wykonanie wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Projekt dostosowuje art. 126 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 lipca 2014 r., sygn. K 36/13 oraz wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 lipca 2013 r., sygn. P 49/11. Orzeczenia derogowały ograniczenia przedmiotowe odpowiedzialności Skarbu Państwa, jednak ustawodawca do dnia dzisiejszego nie usunął uchylonych fraz z tekstu ustawy.

W ramach drugiego celu zapewnia pełną kompensację szkody. Obowiązujący art. 126 ust. 2 wyłącza utracone korzyści z zakresu odszkodowania. Poszkodowani ponoszą zatem nie tylko nierekompensowane straty rzeczywiste, lecz również wymierny uszczerbek w postaci utraconych zysków, którego prawo nie kompensuje.

Trzeci cel dotyczy wprowadzenia odpowiedzialności za nieprawidłowe wykonywanie zadań przez organy administracyjne. Obowiązujące prawo nie zawiera wyraźnej podstawy odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wynikające z zaniechań organów ochrony przyrody w zakresie monitorowania i zarządzania populacjami zwierząt oraz zapobiegania powodowanym przez nie szkodom. Praktyka wskazuje na istnienie szkód, które nie są następstwem bezpośredniego oddziaływania zwierzęcia na mienie, lecz nieprawidłowego wykonywania zadań publicznych, w szczególności zaniechania monitoringu, bezczynności w sprawach zezwoleń lub braku reakcji na zgłoszenia zagrożenia. Szkody te mają często charakter utraconych korzyści i dotykają przedsiębiorców prowadzących działalność na obszarach występowania gatunków wymienionych w art. 126 ust. 1, czego przykładem są podmioty branży turystycznej w Bieszczadach, dotknięte spadkiem popytu wywołanym obawami turystów przed niedźwiedziem brunatnym.

Ustawa nowelizuje/wprowadza następujące przepisy:

1) Art. 126 ust. 1 (art. 1 pkt 1 lit. a projektu) - przepis otrzymuje brzmienie pozbawione ograniczeń przedmiotowych. Skarb Państwa będzie odpowiadał za szkody wyrządzone przez żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie i bobry niezależnie od rodzaju mienia, w którym szkoda powstała. Zmiana stanowi wykonanie wyroków K 36/13 i P 49/11 oraz usuwa z tekstu ustawy

przepisy pozbawione mocy obowiązującej. Struktura wyliczenia zostaje zachowana, co zapewnia ciągłość odesłań w innych aktach prawnych. Katalog gatunków nie ulega zmianie.

2) Art. 126 ust. 2 (art. 1 pkt 1 lit. a projektu) - dotychczasowe wyłączenie utraconych korzyści zostaje zastąpione zasadą pełnego naprawienia szkody, obejmującego poniesione straty oraz korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono. Przepis wskazuje wyraźnie na utracone korzyści wynikające z ograniczenia albo utraty możliwości prowadzenia działalności gospodarczej.

3) Art. 126 ust. 4 (art. 1 pkt 1 lit. b projektu) - krąg podmiotów uprawnionych do współdziałania z organem zostaje poszerzony z właścicieli i użytkowników gospodarstw rolnych i leśnych na wszystkich właścicieli i posiadaczy mienia, a przedmiot zabezpieczenia z upraw, płodów rolnych, lasów i zwierząt gospodarskich na mienie w ogólności. Zmiana stanowi wykonanie wyroków TK i zapewnia spójność z nowym brzmieniem ust. 1.

4) Art. 126 ust. 6 w zakresie zmiany wprowadzenia do wyliczenia (art. 1 pkt 1 lit. c projektu) - zmiana ma charakter porządkujący i wynika z dodania art. 126a. Doprecyzowanie, że katalog wyłączeń dotyczy odszkodowania, o którym mowa w ust. 1, przesądza, iż wyłączenia te odnoszą się wyłącznie do odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez zwierzęta, nie zaś do odpowiedzialności za nieprawidłowe wykonywanie zadań przez organy.

5) Art. 126 ust. 11 (art. 1 pkt 1 lit. d projektu) - wytyczna nakazująca kierować się potrzebą dokonywania oceny rzeczywistej szkody zostaje zastąpiona wytyczną odnoszącą się do oceny szkody i utraconych korzyści. Zmiana jest konsekwencją nowego brzmienia ust. 2. Dotychczasowa wytyczna, nakierowana wyłącznie na szkodę rzeczywistą, ma charakter niepełny. Zakres upoważnienia oraz krąg organów współuczestniczących pozostają niezmienione. Utrzymana zostaje również wytyczna dotycząca wyceny według cen rynkowych.

6) Art. 126a (art. 1 pkt 2 projektu) - Przepis ustanawia odrębny rodzajowo reżim odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, którego konstrukcję wyznaczają cztery elementy:

a) Ustęp 1 określa podstawę odpowiedzialności - niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie organów ochrony przyrody przy wykonywaniu zadań w zakresie ochrony, monitorowania i zarządzania populacjami zwierząt, oraz zapobiegania powodowanym przez nie szkodom.

W odróżnieniu od art. 126 ust. 1, gdzie źródłem szkody jest zachowanie zwierzęcia, tu źródłem szkody będzie działalność organu. Adresatami normy będą w szczególności Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, regionalni dyrektorzy ochrony środowiska oraz dyrektorzy parków narodowych.

b) Ustęp 2 wprowadza wymóg związku przyczynowego - odpowiedzialność powstaje tylko wówczas, gdy szkoda jest następstwem niewykonania albo nienależytego wykonania obowiązku ustawowego. Ciężar jej wykazania będzie spoczywać na poszkodowanym.

c) Ustęp 3 przewiduje wyłączenie albo odpowiednie zmniejszenie odpowiedzialności, jeżeli poszkodowany, mimo istnienia takiej możliwości, nie podjął uzasadnionych działań zmierzających do zapobieżenia szkodzie albo zmniejszenia jej rozmiarów.

Dookreślenie „uzasadnionych” ma na celu usankcjonowanie zasady, że standard oceny ma uwzględniać realne możliwości poszkodowanego. Nie obejmuje działań nadmiernie kosztownych, technicznie niewykonalnych ani takich, których podjęcie byłoby nieracjonalne w danych okolicznościach.

d) Ustęp 4 zawiera odesłanie do Kodeksu cywilnego w zakresie nieuregulowanym. Skutkiem będzie stosowanie do roszczeń przepisów w zakresie naprawienia szkody, o przedawnieniu roszczeń deliktowych oraz o odpowiedzialności za wykonywanie władzy publicznej.

Projektowany art. 126a stanowi przepis szczególny (lex specialis) wobec ogólnej podstawy odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej, wyrażonej w art. 417 § 1 Kodeksu cywilnego. Potrzeba regulacji wynika z tego, że znaczna część zdarzeń ma charakter zaniechań faktycznych (zaniechania monitoringu, braku działań w zakresie zarządzania populacjami lub braku reakcji na zgłoszenia zagrożenia), a nie zaniechań o charakterze decyzyjnym. Zaniechania faktyczne nie są objęte art. 417^1 Kodeksu cywilnego, który dotyczy wyłącznie ściśle określonych sytuacji, tj. szkody wyrządzonej wydaniem albo niewydaniem aktu normatywnego oraz wydaniem albo niewydaniem orzeczenia lub decyzji. Dochodzenie naprawienia szkody wynikłej z zaniechania faktycznego następuje zatem na podstawie ogólnej z art. 417 § 1 Kodeksu cywilnego, przy czym w każdej sprawie konieczne jest wykazanie istnienia i naruszenia konkretnego obowiązku prawnego organu. Artykuł 126a usuwa tę niepewność interpretacyjną, wiążąc odpowiedzialność wprost z niewykonaniem albo nienależytym wykonaniem obowiązków wynikających z niniejszej ustawy. Projektowany przepis jednoznaczne wskazuje podstawy odpowiedzialności za zaniechania faktyczne

organów ochrony przyrody oraz wprowadza przesłanki ograniczające zakres tej odpowiedzialności.

Roszczenia z art. 126a będą dochodzone przed sądem powszechnym w postępowaniu cywilnym, a do ich przedawnienia zastosowanie będzie miał art. 442^1 Kodeksu cywilnego.

Skutki prawne - projekt usuwa z systemu prawnego przepisy pozbawione mocy obowiązującej i wykonuje wyrok Trybunału Konstytucyjnego. Projekt nie ingeruje w system prawny poza obszarem odpowiedzialności odszkodowawczej z tytułu skutków objęcia zwierząt ochroną gatunkową. Wymaga natomiast wydania rozporządzenia na podstawie art. 126 ust. 11 w brzmieniu nadanym ustawą.

Skutki społeczne - projekt przywraca równość ochrony prawnej poszkodowanych, znosząc różnicowanie ze względu na rodzaj mienia, w którym powstała szkoda. Projekt oddziałuje pozytywnie na sytuację mieszkańców obszarów o wysokiej liczebności dużych drapieżników, w szczególności w województwie podkarpackim, małopolskim i podlaskim.

Skutki gospodarcze - beneficjentami projektu będą w szczególności mikro oraz mali i średni przedsiębiorcy jak również gospodarstwa rolne, pasieki, gospodarstwa rybackie i leśne, a także podmioty branży turystycznej i okołoturystycznej prowadzące działalność na obszarach występowania wymienionych gatunków. Projekt poprawia przewidywalność prowadzenia działalności gospodarczej na tych obszarach przez objęcie kompensacją uszczerbku w dochodach. Nie nakłada na przedsiębiorców nowych obowiązków ani obciążeń.

Skutki finansowe - projekt powoduje wzrost wydatków budżetu państwa w częściach właściwych organom ochrony przyrody, a także wzrost obciążenia środków parków narodowych i regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, z których pokrywane są odszkodowania.

Projekt nie wprowadza nowych upoważnień ustawowych. Zmiana wytycznej w art. 126 ust. 11 czyni koniecznym wydanie rozporządzenia w brzmieniu uwzględniającym rozszerzony zakres odszkodowania. Rozporządzenie nie będzie obejmowało roszczeń dochodzonych na podstawie art. 126a, które będą rozpoznawane przez sądy powszechne.

Projekt ustawy zawiera przepisy przejściowe i dostosowujące:

1) Art. 2 ust. 1 - przesądza, że do szkód wyrządzonych przez zwierzęta powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

2) Art. 2 ust. 2 zapewnia stabilność postępowań w toku, poddając sprawy wszczęte i niezakończone przepisom dotychczasowym.

3) Art. 2 ust. 3 ogranicza odpowiedzialność z art. 126a do szkód będących następstwem działań albo zaniechań organów, które nastąpiły po dniu wejścia w życie ustawy.

4) Art. 3 stanowi przepis dostosowujący, zapewniający ciągłość obowiązywania przepisów wykonawczych. Termin na wydanie nowego aktu wykonawczego wynosić będzie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Projekt ustawy przewiduje wejście w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia. Vacatio legis umożliwi organom przygotowanie się do stosowania rozszerzonego zakresu odpowiedzialności oraz podjęcie prac nad rozporządzeniem.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej. Zawarte w projekcie regulacje będą oddziaływać pozytywnie na mikro, małych i średnich przedsiębiorców. Przepisy są zgodnie z ustawą z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców.

Przedkładany projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu dyrektywy (UE) 2015/1535 i nie podlega procedurze notyfikacji. Odrębnej oceny wymaga natomiast obowiązek notyfikacji pomocy publicznej na podstawie art. 108 ust. 3 TFUE.

W odniesieniu do odpowiedzialności z art. 126a świadczenie ma charakter naprawienia szkody wyrządzonej przez samo państwo i nie stanowi korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, a tym samym nie jest pomocą publiczną. W tym zakresie obowiązek notyfikacji nie powstaje. W odniesieniu do rozszerzenia odpowiedzialności z art. 126 o utracone korzyści rekompensata za szkody wyrządzone przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową może stanowić korzyść mogącą być pomocą publiczną. Podkreślenia wymaga, że pomoc skierowana jest do sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Będzie ona mieścić się w pułapach pomocy de minimis, na zasadach ogólnych do 300 000 EUR na jedno przedsiębiorstwo w

okresie trzech lat, a w sektorze rolnym i rybołówstwie w granicach właściwych pułapów sektorowych.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR)
projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Projekt ustawa o zmianie ustawy o ochronie przyrody

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Pan poseł Bartosz Romowicz

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

a) Problemy:
Występują trzy powiązane problemy. Po pierwsze, art. 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody zawiera ograniczenia przedmiotowe odpowiedzialności Skarbu Państwa (uzależnienie odpowiedzialności od rodzaju mienia, w którym powstała szkoda), które utraciły moc na skutek wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 lipca 2013 r. (sygn. P 49/11) oraz z dnia 21 lipca 2014 r. (sygn. K 36/13), lecz nie zostały usunięte z tekstu ustawy. Utrzymuje to stan niepewności prawnej. Po drugie, art. 126 ust. 2 wyłącza z zakresu odszkodowania utracone korzyści, wskutek czego poszkodowani nie uzyskują naprawienia pełnej szkody.
Po trzecie, brak jest wyraźnej podstawy odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wynikające z nieprawidłowego wykonywania zadań przez organy ochrony przyrody (m.in. zaniechania monitoringu, bezczynności w sprawach zezwoleń), co rodzi rozbieżności w praktyce dochodzenia roszczeń.

b) Proponowane rozwiązania:
Projekt usuwa ograniczenia przedmiotowe w art. 126 ust. 1 (wykonanie wyroków TK), rozszerza zakres odszkodowania na utracone korzyści (art. 126 ust. 2), poszerza krąg podmiotów uprawnionych do współdziałania z organem (art. 126 ust. 4), dostosowuje wytyczną do wydania rozporządzenia (art. 126 ust. 11), wprowadza odrębny reżim odpowiedzialności za bezprawne działanie lub zaniechanie organów ochrony przyrody (art. 126a).
Projekt zawiera przepisy przejściowe i dostosowujące (art. 2 i art. 3).

c) Skutki braku zmiany:
Utrzymanie w tekście ustawy przepisów pozbawionych mocy obowiązującej, dalsze niewykonanie wyroków Trybunału Konstytucyjnego, brak pełnej kompensacji szkody oraz utrzymanie luki w zakresie odpowiedzialności za nieprawidłowe wykonywanie zadań publicznych.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

- **Nie**

Cel, który ma być osiągnięty za pomocą przedmiotowego projektu ustawy nie może być zrealizowany za pomocą innych środków niż zaproponowane w projekcie.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3-5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Różnica między stanem dotychczasowym a projektowanym:
W art. 126 ust. 1 znikają ograniczenia przedmiotowe. Skarb Państwa odpowiadać będzie za szkody wyrządzone przez wymienione gatunki niezależnie od rodzaju mienia (katalog gatunków pozostaje bez zmian).
W art. 126 ust. 2 wyłączenie utraconych korzyści zostaje zastąpione zasadą pełnego naprawienia szkody.
W art. 126 ust. 4 krąg podmiotów zostaje poszerzony na wszystkich właścicieli i posiadaczy mienia.
W art. 126 ust. 11 wytyczna do rozporządzenia zostaje dostosowana do rozszerzonego zakresu odszkodowania.
Dodany art. 126a ustanawia odrębny reżim odpowiedzialności deliktowej za bezprawne działania organów ochrony przyrody.

Termin wejścia w życie i przepisy przejściowe:
3-miesięczne *Vacatio legis* umożliwia organom przygotowanie się do stosowania rozszerzonej odpowiedzialności.
Przepisy przejściowe poddają szkody i sprawy sprzed wejścia w życie przepisom dotychczasowym oraz ograniczają odpowiedzialność z art. 126a do zdarzeń późniejszych.
Przepis dostosowujący zapewnia ciągłość obowiązywania przepisów wykonawczych przez okres do 6 miesięcy.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

a) Podmioty, na które oddziałuje projekt:
Poszkodowani właściciele i posiadacze mienia, w tym mieszkańcy obszarów o wysokiej liczebności gatunków chronionych.

b) Liczebność:
Trudne do oszacowania, dane szacunkowe poszkodowanych rocznie posiadają: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska oraz parki narodowe.

c) Wpływ:
Pozytywne oddziaływanie na sytuację mieszkańców obszarów występowania gatunków chronionych, w szczególności w województwach podkarpackim, małopolskim i podlaskim.

d) Skutki:
Trudne do oszacowania, dane szacunkowe posiadają: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska oraz parki narodowe.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

a) Podmioty:

Mikro-, mali i średni przedsiębiorcy, gospodarstwa rolne, pasieki, gospodarstwa rybackie i leśne, a także podmioty branży turystycznej i okołoturystycznej prowadzące działalność na obszarach występowania wymienionych gatunków.

b) Liczebność:

Trudne do oszacowania, dane szacunkowe posiadają: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska oraz parki narodowe.

c) Wpływ:

Poprawa przewidywalności prowadzenia działalności gospodarczej.

Projekt nie nakłada na przedsiębiorców nowych obowiązków ani obciążeń.

d) Skutki:

Trudne do oszacowania, dane szacunkowe posiadają: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska oraz parki narodowe.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

a) Podmioty sektora finansów publicznych:
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska oraz parki narodowe, z których środków pokrywane są odszkodowania.

b) Liczebność:
- 1 Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
- 16 regionalnych dyrekcji ochrony środowiska,
- 23 parki narodowe.

c) Wpływ:
Wzrost wydatków z tytułu rozszerzenia odpowiedzialności o utracone korzyści oraz nowego reżimu odpowiedzialności (art. 126a).

d) Wpływ na dochody/wydatki:
Projekt powoduje wzrost wydatków. Kwota trudna do oszacowania. Aktualne dane w zakresie wypłaty odszkodowania posiadają: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska oraz parki narodowe.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt pociąga za sobą zwiększenie wydatków budżetu państwa oraz wydatków parków narodowych i regionalnych dyrekcji ochrony środowiska.
Kwota trudna do oszacowania. Aktualne dane w zakresie wypłaty odszkodowania posiadają: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska oraz parki narodowe.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

- **Nie**

Projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu dyrektywy (UE) 2015/1535 i nie podlega procedurze notyfikacji. Odrębnej oceny wymaga natomiast obowiązek notyfikacji pomocy publicznej na podstawie art. 108 ust. 3 TFUE.

W odniesieniu do odpowiedzialności z art. 126a świadczenie ma charakter naprawienia szkody wyrządzonej przez samo państwo i nie stanowi korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, a tym samym nie jest pomocą publiczną. W tym zakresie obowiązek notyfikacji nie powstaje. W odniesieniu do rozszerzenia odpowiedzialności z art. 126 o utracone korzyści rekompensata za szkody wyrządzone przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową może stanowić korzyść mogącą być pomocą publiczną. Podkreślenia wymaga, że pomoc skierowana jest do sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Będzie ona mieścić się w pułapach pomocy de minimis, na zasadach ogólnych do 300 000 EUR na jedno przedsiębiorstwo w okresie trzech lat, a w sektorze rolnym i rybołówstwie w granicach właściwych pułapów sektorowych.

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- **Nie**

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- **Nie**

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

- **Nie**

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
KANCELARIA SEJMU
BIURO EKSPERTYZ I OCENY SKUTKÓW REGULACJI

Warszawa, 18 sierpnia 2026 r.

BEOS-WPEiM-1940/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-44.010.247.9.2026
Data wpływu 18.08.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Bartosz Romowicz)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2026 r. poz. 573, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

W projekcie przewidziano zmianę ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody[1] (dalej: u.o.p.; art. 1 projektu).

Projekt zakłada zmianę regulacji dotyczącej odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie i bobry (zmieniany ust. 1 w art. 126 u.o.p.). Nowelizacja przewiduje usunięcie zawartych w tym przepisie przedmiotowych ograniczeń odpowiedzialności Skarbu Państwa[2]. Proponowana ustawa określa ponadto, że odpowiedzialność ta będzie obejmowała poniesione straty oraz utracone korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono, w tym utracone korzyści wynikające z ograniczenia albo utraty możliwości prowadzenia działalności gospodarczej (zmieniany ust. 2 w art. 126 u.o.p.). Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym odpowiedzialność Skarbu Państwa nie obejmuje utraconych korzyści.

Nowelizacja zakłada także wprowadzenie przepisu, zgodnie z którym Skarb Państwa będzie odpowiadał za szkodę wyrządzoną niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem organów ochrony przyrody przy wykonywaniu zadań w zakresie ochrony, monitorowania i zarządzania populacjami zwierząt, o których mowa w art. 126 ust. 1 u.o.p., oraz zapobiegania szkodom powodowanym przez te zwierzęta (dodawany art. 126a u.o.p.). Odpowiedzialność

[1] Dz. U. z 2026 r. poz. 13, ze zm.

[2] Zgodnie z wyrokami Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 lipca 2013 r., sygn. P 49/11 (OTK-A 2013, Nr 6, poz. 73) oraz z dnia 21 lipca 2014 r., sygn. K 36/13 (OTK-A 2014, Nr 7, poz. 75) ograniczenia te zostały uznane za niezgodne z art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji.

powstanie, jeżeli szkoda wyniknie z niewykonania albo nienależytego wykonania przez organ obowiązku wynikającego z u.o.p. Odpowiedzialność ulegnie wyłączeniu albo odpowiedniemu zmniejszeniu, jeżeli poszkodowany, mimo istnienia takiej możliwości, nie podjął uzasadnionych działań zmierzających do zapobieżenia szkodzie albo zmniejszenia jej rozmiarów. W sprawach nieuregulowanych w przywołanym przepisie będą stosowane regulacje ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny[3].

Nowelizacja zawiera przepisy przejściowe (art. 2-3 projektu). Określono w nich w szczególności, że do szkód wyrządzonych przez zwierzęta, o których mowa w art. 126 ust. 1 u.o.p., powstałych przed dniem wejścia w życie nowelizacji, będą stosowane przepisy dotychczasowe.

Proponowana ustawa miałaby wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzje

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody nie jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Autor:
Konrad Kuszel
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

[3] Dz. U. z 2026 r. poz. 795.

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
KANCELARIA SEJMU
BIURO EKSPERTYZ I OCENY SKUTKÓW REGULACJI

Warszawa, 18 sierpnia 2026 r.

BEOS-WPEiM-1941/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-III.070.247.10.2026
Data wpływu 18.08.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Bartosz Romowicz) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

W projekcie przewidziano zmianę ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody[1] (dalej: u.o.p.; art. 1 projektu).

Projekt zakłada zmianę regulacji dotyczącej odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie i bobry (zmieniany ust. 1 w art. 126 u.o.p.). Nowelizacja przewiduje usunięcie zawartych w tym przepisie przedmiotowych ograniczeń odpowiedzialności Skarbu Państwa[2]. Proponowana ustawa określa ponadto, że odpowiedzialność ta będzie obejmowała poniesione straty oraz utracone korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono, w tym utracone korzyści wynikające z ograniczenia albo utraty możliwości prowadzenia działalności gospodarczej (zmieniany ust. 2 w art. 126 u.o.p.). Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym odpowiedzialność Skarbu Państwa nie obejmuje utraconych korzyści.

Nowelizacja zakłada także wprowadzenie przepisu, zgodnie z którym Skarb Państwa będzie odpowiadał za szkodę wyrządzoną niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem organów ochrony przyrody przy wykonywaniu zadań w zakresie ochrony, monitorowania i zarządzania populacjami zwierząt, o których mowa w art. 126 ust. 1 u.o.p., oraz zapobiegania szkodom

[1] Dz. U. z 2026 r. poz. 13, ze zm.
[2] Zgodnie z wyrokami Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 lipca 2013 r., sygn. P 49/11 (OTK-A 2013, Nr 6, poz. 73) oraz z dnia 21 lipca 2014 r., sygn. K 36/13 (OTK-A 2014, Nr 7, poz. 75) ograniczenia te zostały uznane za niezgodne z art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji.

powodowanym przez te zwierzęta (dodawany art. 126a u.o.p.). Odpowiedzialność powstanie, jeżeli szkoda wyniknie z niewykonania albo nienależytego wykonania przez organ obowiązku wynikającego z u.o.p. Odpowiedzialność ulegnie wyłączeniu albo odpowiedniemu zmniejszeniu, jeżeli poszkodowany, mimo istnienia takiej możliwości, nie podjął uzasadnionych działań zmierzających do zapobieżenia szkodzie albo zmniejszenia jej rozmiarów. W sprawach nieuregulowanych w przywołanym przepisie będą stosowane regulacje ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny[3].

Proponowana ustawa zawiera przepisy przejściowe (art. 2-3 projektu). Określono w nich w szczególności, że do szkód wyrządzonych przez zwierzęta, o których mowa w art. 126 ust. 1 u.o.p., powstałych przed dniem wejścia w życie nowelizacji, będą stosowane przepisy dotychczasowe.

Nowelizacja miałaby wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:
Konrad Kuszel
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

[3] Dz. U. z 2026 r. poz. 795.

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH
Adres do korespondencji:
Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków tel. 881 939 421
e-mail: sekretariat@krir.pl www.krir.pl

KRIR/AC/ 972/2026

Warszawa, 24 .08.2026 r.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPS-III.020.247.11.2026
Data wpływu 28.08.26r.

Pan Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z 6 sierpnia 2026 r. znak: SPS-III.020.247.7.2026, przy którym przekazano do konsultacji publicznych poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody, Zarząd Krajowej Rady Izb Rolniczych przedstawia następujące uwagi samorządu rolniczego do ww. projektu.

Projekt ustawy przewiduje możliwość ubiegania się przez rolników o korzyści utracone, na skutek szkód w uprawach spowodowanych przez zwierzęta objęte prawną ochroną – nie tylko w zakresie poniesionej straty, co jest korzystne dla rolników. Jednak należy zaznaczyć, że wykazanie utraconych korzyści przed urzędnikami RDOŚ może być dla rolnika trudne. Wobec czego należałoby doprecyzować zasady wyceny utraconych korzyści w przepisach, tak aby były jasne i nie wymagały od rolnika np. powoływania prywatnych rzeczoznawców na własny koszt.

Odnośnie do propozycji wyłączenia lub zmniejszenia odpowiedzialności Skarbu Państwa w przypadku, gdy poszkodowany, mimo istnienia możliwości, nie podjął działań zmierzających do zapobieżenia szkodzie lub jej zmniejszenia, uważamy, że może być ona nadmiernie wykorzystywana przy szacowaniu szkód, przez szacujących. Brak podjęcia działań jest zbyt szerokim sformułowaniem, należałoby te zapisy doprecyzować.

Korzystne jest przełożenie odpowiedzialności za nieracjonalne gospodarowanie zasobami zwierząt prawnie chronionych (brak monitoringu liczebności populacji zwierząt prawnie chronionych, ignorowanie sygnałów organów samorządowych o wzroście populacji) na Skarb Państwa za szkody powstałe na skutek zaniechań. Wątpliwości jednak budzi to, że to rolnik musi przed sądem udowodnić zaniechania organu. Rolnicy są stroną słabszą niż urzędy, które zatrudniają prawników i nie zawsze będą chcieli występować w praktyce na drogę sądową przeciwko Skarbowi Państwa.

Samorząd rolniczy jest przeciwny, aby wypłata odszkodowań za utracone korzyści dla rolników traktowana była jako pomoc de minimis w rolnictwie (jak podano w uzasadnieniu do projektu ustawy), co może stanowić istotny problem. Limit pomocy

de minimis dla gospodarstw jest często wyczerpany, a wtedy rolnik nie uzyska pomocy. Włączenie odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta chronione do limitu de minimis zablokuje rolnikom możliwość korzystania z innych form wsparcia (np. materiału siewnego, klęskowych). Wnioskujemy, aby wypłaty odszkodowawcze wyłączyć z limitów de minimis.

Zdaniem samorządu rolniczego proponowany projekt ustawy należy rozszerzyć o odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzane przez kolejne gatunki prawnie chronione, w tym w szczególności ptaki (gęsi, żurawie, czaple, łabędzie, krukowate, kormorany). W obecnym kształcie przepisy pomijają specyfikę strat powodowanych przez te zwierzęta, które w wielu regionach kraju generują dla gospodarstw rolnych dolegliwe szkody ekonomiczne (m.in. poprzez niszczenie zasiewów czy upraw zielonych). Włączenie tych gatunków do systemu odszkodowawczego wyrówna standardy ochrony prawnej rolników i zapewni pełniejszą rekompensatę strat wynikających z ograniczeń związanych z ochroną przyrody.

Przedstawiając powyższe,

Pozostaję z poważaniem

PREZES
KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH
WIKTOR SZMULEWICZ

Polska 2050
Klub Parlamentarny

Klub Parlamentarny Polska 2050
ul. Wiejska 4/6/8
00-489 Warszawa
tel. 226942912
e-mail: kp-polska2050@kluby.sejm.pl
REGON:526953069
NIP: 7011174948

Warszawa, dn. 15.09.2026 r.

Przedstawiciel Wnioskodawców
Poseł na Sejm RP

RPW/31020/2026 – 1P
EZD RP KS
(GMS – WSU)
Data rejestracji: 2026 – 09 – 15
Data wpływu: 2026 – 09 – 15

Pani
Monika Wielichowska
Wicemarszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałkini,

w odpowiedzi na pismo z dnia 2 września br. odnośnie uzasadnienia projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody, przedstawiam uzupełniony fragment uzasadnienia.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-III.020.247.13.2026
Data wpływu 15. 09. 2026

Z wyrazami szacunku

Bartosz Romowicz

Skutki Finansowe

Obecnie odszkodowania z art. 126 zależą od czynników losowych (liczebność i rozmieszczenie populacji, przebieg sezonu wegetacyjnego, poziom wód). Odszkodowania wypłacają regionalne dyrekcje ochrony środowiska, a na obszarach parków narodowych dyrektorzy tych parków. W 2023 rok wypłacono 51 mln zł, w roku 2024 43 mln zł, a w roku 2025 rok 48 mln zł. Dużą część odszkodowania stanowiły szkody wyrządzone przez bobry (ok 90%).

Usunięcie ograniczeń przedmiotowych z art. 126 ust. 1 i 4 nie tworzy nowego stanu prawnego, lecz dostosowuje przepisy do wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Skutki, w tym zakresie, będą neutralne dla budżetu państwa. Objęcie odszkodowania utraconymi korzyściami jest głównym źródłem przyrostu. Wzrost ten można oszacować na 20%, co daje wzrost kosztów na poziomie 9,6 mln zł. (względem roku 2025).

Skalę roszczeń z dodawanego art. 126a ogranicza jego konstrukcja tj. ciężar wykazania bezprawności, szkody i normalnego związku przyczynowego spoczywa na poszkodowanym, odpowiedzialność podlega wyłączeniu albo zmniejszeniu w razie zaniechania działań zapobiegawczych, a odpowiedzialność obejmuje wyłącznie zdarzenia zaistniałe po dniu wejścia w życie ustawy. W pierwszych latach obowiązywania ustawy można spodziewać się pojedynczych spraw. Roczne koszty oszacować można na poziomie 1 - 3 mln zł (koszty zastępstwa procesowego, opinii biegłych). Wzrost kosztów może nastąpić po ukształtowaniu się linii orzeczniczej (po kilku latach od wejścia w życie przepisów). Koszty administracyjne pozostają na tym samym poziomie. Nie przewiduje się dużego wzrostu spraw, co nie uzasadnia zwiększenia zatrudnienia w organach administracyjnych.

Łączny przyrost wydatków wyniesie około 10,6 mln zł. Projekt nie wpływa na dochody budżetu państwa ani na dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Źródła finansowania

Wydatki będą pokrywane ze środków części 41 - Środowisko. Z tej części budżetu państwa finansowana jest działalność Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, oraz ze środków parków narodowych, w tym z dotacji z budżetu państwa.